

بررسی رابطه انگیزه پیشرفت تحصیلی با هوش هیجانی و کیفیت زندگی در دانشجویان

راحیل قربانی نیا^{۱*}، فاطمه ایزدی^۲

• پذیرش مقاله: ۹۶/۸/۱۸

• دریافت مقاله اصلاح شده: ۹۶/۸/۱۷

• دریافت مقاله: ۹۶/۴/۴

چکیده

مقدمه: امروزه مطالعات نشان دهنده تأثیر دو عامل، هوش هیجانی و کیفیت زندگی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی است. توجه به عواملی که منجر به انگیزه تحصیلی می‌شود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. هدف از انجام این پژوهش بررسی رابطه انگیزه پیشرفت تحصیلی با هوش هیجانی و کیفیت زندگی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بم بود.

روش بررسی: مطالعه حاضر، پژوهشی توصیفی-تحلیلی بود که به صورت مقطعی بر روی ۲۳۲ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بم که به شیوه تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده بودند، انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌های انگیزش پیشرفت هرمنس، آزمون هوش هیجانی برادبری-گریوز و پرسشنامه کیفیت زندگی ۳۶ سؤالی بود. از آزمون‌های آماری T مستقل، پی‌رسون، ANOVA و رگرسیون خطی استفاده شد تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۰ انجام شد.

یافته‌ها: جنسیت ۸۷ درصد دانشجویان زن، ۸۱ درصد مجرد، ۵۸/۲ درصد دانشجوی دوره کارشناسی و ۷۱/۱ درصد در گروه سنی ۱۸-۲۲ سال بودند. بین میانگین نمرات انگیزه پیشرفت تحصیلی، هوش هیجانی و کیفیت زندگی با ویژگی‌های دموگرافیک دانشجویان، ارتباط آماری معنی‌داری وجود نداشت. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد بین متغیر انگیزش پیشرفت تحصیلی و کیفیت زندگی و هوش هیجانی همبستگی معناداری وجود نداشت.

بحث و نتیجه‌گیری: اگرچه ارتباط معناداری بین انگیزه پیشرفت تحصیلی، هوش هیجانی و کیفیت زندگی وجود نداشت؛ اما پیشرفت، قابل‌تعمیم و آموزش می‌باشد؛ بنابراین دوره‌های آموزشی انگیزش پیشرفت و توانمندی هیجانی می‌تواند بسیار در این امر کمک نماید.

واژگان کلیدی: انگیزه پیشرفت تحصیلی، کیفیت زندگی، هوش هیجانی، دانشجویان

ارجاع: قربانی نیا راحیل، ایزدی فاطمه. بررسی رابطه انگیزه پیشرفت تحصیلی با هوش هیجانی و کیفیت زندگی در دانشجویان. مجله پژوهش‌های سلامت محور ۱۳۹۶؛ ۳(۳): ۳۰۷-۲۹۷.

۱. دانشجوی دکترای تخصصی، پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

۲. دانشجوی کارشناسی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بم، بم، ایران

* نویسنده مسئول: کرمان، هفت باغ علوی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان، پژوهشکده آینده پژوهی سلامت

Email: r.ghorbani6790@gmail.com

تلفن: ۰۳۴۳۱۳۲۵۴۰۳

مقدمه

موفقیت و پیشرفت تحصیلی در هر جامعه نشان دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف‌یابی و توجه به رفع نیازهای فردی است (۱). تحقیقات نشان می‌دهد که عوامل و متغیرهای شخصی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، اخلاقی و روحی - روانی بسیاری بر رشد تحصیلی می‌تواند مؤثر باشد (۲).

مفهوم هوش هیجانی در سال‌های اخیر در هر دو زمینه علمی و کاربردی، توجهات زیادی را به خود جلب کرده است (۳). دلیل این امر، توانایی بالای هوش هیجانی در حل بهتر مسائل و کاستن از میزان تعارضات بین دریافت‌های فکری و احساس است. پژوهش‌های متعدد نشان داده است که هوش هیجانی می‌تواند سبب افزایش سلامتی، رفاه، ثروت، موفقیت، عشق و شادی گردد (۴). همچنین سبب عملکرد بهتر در چهار حیطه خودآگاهی، آگاهی اجتماعی، مدیریت رابطه و خود مدیریتی می‌شود (۵). از دیدگاه Bar-On، هوش هیجانی منجر به سلامت روانی و نهایتاً موفقیت در تحصیل می‌شود (۶).

موفقیت فرد در آموزش چه در مدرسه و چه در سال‌های بعد در محیط دانشگاه، با مهارت‌های هیجانی و اجتماعی هوش هیجانی مانند داشتن انگیزه لازم، توانایی منتظر ماندن، اطاعت از دستورات و کنترل تکانه، مهارت کمک خواستن از دیگران و بیان نیازهای هیجانی و آموزشی مرتبط می‌باشد (۷). آموزش دانشجویان در تمام دوره‌ها، به منظور تغییر رفتار، افکار، نگرش‌ها و مهارت‌های آنان صورت می‌گیرد و سرانجام به صورت پیشرفت و عملکرد تحصیلی سنجیده می‌شود. عوامل مختلفی در انگیزه تحصیلی نقش دارند که هم شامل عوامل درون فردی و هم عوامل محیطی می‌باشند که از آن جمله می‌توان

به انگیزه فردی، سطح سواد والدین، شرایط محیطی و خانوادگی، سازگاری و هوش اشاره کرد (۸)؛ بنابراین توجه به عواملی که منجر به انگیزه تحصیلی می‌شود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (۹).

یافته‌های برخی پژوهش‌ها و مطالعات انجام شده، مبین نقش و اهمیت انگیزه پیشرفت در پیشرفت تحصیلی است (۱). منظور از انگیزه پیشرفت یا انگیزش موفقیت، میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت‌هایی است که موفقیت در آن‌ها به کوشش و توانایی شخص وابسته است. انگیزش پیشرفت، نقش اساسی و مهمی در یادگیری دارد و موتور حرکت فرد برای رفتارهایی است که به یادگیری بهتر و مؤثرتر منجر می‌شود (۱۰).

سلامتی در افزایش انگیزه تحصیلی نقش دارد و کیفیت زندگی یکی از شاخص‌هایی است که برای ارزیابی سلامتی معرفی شده است. کیفیت زندگی هر فرد به درک منحصر به فرد وی از زندگی، با وجود ارتباطی که با خانواده، دوستان و جامعه دارد و این که به چه میزان این روابط ارضا کننده است، مرتبط است (۱۱). در بررسی‌های متعددی پژوهشگران به نقش کیفیت زندگی بر انگیزه تحصیلی اشاره کرده‌اند و دریافته‌اند که عواملی مانند مشکلات بهداشتی، مشکلات اقتصادی، سازش نیافتگی اجتماعی، عدم آشنایی با محیط دانشگاه، دوری از خانواده، سبک زندگی و کیفیت روابط خانوادگی که از زیر مؤلفه‌های کیفیت زندگی محسوب می‌گردند، تأثیر منفی معناداری بر انگیزه تحصیلی دارند (۱۲).

ثمری و طهماسبی و Parker و همکاران نشان دادند که بین نمره کلی هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی رابطه معنی‌داری وجود دارد (۱۳، ۱۴)؛ اما در پژوهش چینی‌پرداز و همکاران مشخص شد که بین

نمره کلی هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی رابطه معنی‌داری وجود ندارد (۱۵). در مطالعه‌ای به منظور بررسی رابطه هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی بر روی گروهی از دانشجویان سال اول انجام شد، مشخص گردید که بین همبستگی هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی ارتباط آماری معنادار وجود داشت و هوش هیجانی می‌توانست بخشی از تغییرات پیشرفت تحصیلی را تبیین کند (۱۶).

با توجه به نظام آموزشی کشور که کماکان در آن بر توانایی تحصیلی تأکید می‌شود و مؤلفه‌هایی مانند کیفیت زندگی فراگیران و هوش هیجانی به عنوان مجموعه‌ای از صفاتی که بی‌اندازه در سرنوشت افراد اهمیت دارند، نادیده انگاشته می‌شود، ضرورت انجام پژوهش در این حیطه مشخص می‌گردد، به ویژه این که در بیشتر مطالعات انجام شده در این حیطه به بررسی متغیرهای مذکور به صورت مجزا پرداخته شده بود. از آنجا که دانشگاه علوم پزشکی بم از سال ۱۳۹۱ مستقل شده است، با توجه به تازه تأسیس بودن این دانشگاه، بررسی این موضوع از اولویت‌های تحقیقاتی محسوب می‌شود. در این پژوهش به بررسی ارتباط انگیزه پیشرفت تحصیلی با هوش هیجانی و کیفیت زندگی در دانشجویان پرداخته شد.

روش بررسی

این مطالعه توصیفی-تحلیلی به صورت مقطعی در بازه زمانی فروردین تا اسفند ۱۳۹۶ انجام شد. جامعه این پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بم تشکیل دادند که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای، ۲۶۵ نفر از آنان انتخاب شدند و در نهایت ۲۳۲ پرسشنامه تکمیل و وارد مطالعه گردیدند و میزان پاسخگویی، ۸۷/۵٪ بود. معیارهای

ورود شرکت‌کنندگان در مطالعه عبارت بودند از: اشتغال به تحصیل در زمان انجام مطالعه و علاقه‌مندی به شرکت در پژوهش. معیار خروج از مطالعه شامل عدم همکاری در پر کردن پرسشنامه و اذعان به عدم تمایل جهت شرکت در طرح بود. پرسشنامه‌ها در وقت آزاد به صورت فردی به دانشجویان تحویل و همان روز دریافت شد. جهت رعایت اصول اخلاقی، اختیاری بودن شرکت در پژوهش به واحد مورد پژوهش، محرمانه بودن اطلاعات به دست آمده از آن‌ها و اجازه خروج به آزمودنی‌ها از مطالعه در هر مرحله از تحقیق توضیح داده شد.

در گردآوری داده‌ها از سه پرسشنامه استفاده شد که در ابتدای آن، ویژگی‌های دموگرافیک دانشجویان مورد بررسی شامل جنسیت، سن، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی و وضعیت اشتغال مورد سؤال قرار گرفت.

پرسشنامه اول: هوش هیجانی برادبری-

گریوز (Bradberi و Greaves's)

به منظور بررسی هوش هیجانی دانشجویان مورد مطالعه از پرسشنامه ۲۸ گویه‌ای هوش هیجانی برادبری-گریوز که در سال ۲۰۰۵ تدوین شده است، استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۴ مقیاس فرعی خودآگاهی (سؤالات ۱-۶)، مدیریت خود (سؤالات ۷-۱۳)، آگاهی اجتماعی (سؤالات ۱۴-۲۰) و مدیریت روابط (سؤالات ۲۱-۲۸) استفاده شد. امتیازدهی به سؤالات با استفاده از مقیاس ۶ تایی لیکرت از ۱ (هرگز) تا ۶ (همیشه) صورت گرفت (۱۷). جمع نمراتی که آزمودنی در هر یک از سؤالات کسب کرد، نمره خام آزمون را تشکیل داد و نمرات بیشتر از ۸۰ نشان دهنده هوش هیجانی بالا، نمرات بین ۶۰-۸۰ نشان دهنده نمره متوسط و نمره پایین‌تر

می‌گیرد. نمره‌گذاری پرسشنامه با توجه به ویژگی‌های ۹ گانه که سؤالات براساس آن‌ها نوشته شده، انجام می‌گیرد. بدین معنی که سؤالات ۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۳، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۰، ۹، ۴، ۱ به صورت الف (۱)، ب (۲)، ج (۳) و د (۴) و سؤالات ۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۸، ۷، ۶، ۵، ۳، ۲ به صورت الف (۴)، ب (۳)، ج (۲)، د (۱) نمره‌گذاری می‌شوند. حداکثر و حداقل نمره فرد به ترتیب برابر ۱۱۶ و ۲۹ می‌باشد. تفسیر آزمون بر اساس نمره کل بود. نمره کل یعنی نمره‌ای که از مجموع سؤالات به دست می‌آید. اگر بالاتر از میانگین (۷۲/۵) باشد، نشانگر انگیزه پیشرفت بالا و اگر پایین‌تر از میانگین باشد، بیانگر انگیزه پیشرفت پایین در فرد می‌باشد (۲۱).

پایایی پرسشنامه در سال ۱۳۹۳ توسط میری و دری مورد تأیید قرار گرفت و آلفای کرونباخ آن ۰/۷۰ گزارش شد (۲۲). خدیوی و همکاران ضریب همبستگی سؤالات این پرسشنامه را در دامنه ۰/۵۷ تا ۰/۳۱ به دست آوردند (۲۳). هرمنس برای برآورد روایی آزمون، روش اعتبار محتوی را به کار گرفت که بنیان آن بر پژوهش‌های پیشین درباره انگیزه پیشرفت بود. او همچنین ضریب همبستگی دو پرسش را با رفتارهای پیشرفت گرا برآورد کرد که نشان دهنده روایی بالای آزمون بود ($r = 0/88$). برای برآورد پایایی نیز دو روش محاسبه آلفای کرونباخ و بازآزمایی پس از گذشت ۳ هفته به کار گرفته شد که پایایی به ترتیب ۰/۸۲ و ۰/۸۵ به دست آمد (۲۴).

داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری T مستقل، ضریب همبستگی پیرسون، ANOVA و رگرسیون خطی تحلیل شدند. از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه

از ۶۰ نشان دهنده هوش هیجانی پایین بود. آلفای کرونباخ برای این پرسشنامه ۰/۸۳ گزارش شد که نشان از پایایی ابزار دارد. روایی این پرسشنامه نیز در مطالعه گنجی و همکاران تأیید شده است (۱۹).

پرسشنامه دوم: کیفیت زندگی

فرم کوتاه شده پرسشنامه برآورد سلامتی به منظور بررسی کیفیت زندگی استفاده می‌شود. این پرسشنامه که دارای ۳۶ سؤال و هشت بعد می‌باشد در ابتدا در آمریکا طراحی و سپس به زبان‌های مختلف ترجمه گردید. ابعاد این پرسشنامه شامل عملکرد جسمی (۱۰ سؤال)، محدودیت در ارتباط با مشکلات جسمی (۴ سؤال)، درد جسمی (۲ سؤال)، وضعیت سلامت عمومی (۵ سؤال)، سرزندگی (۴ سؤال)، عملکرد اجتماعی (۲ سؤال)، محدودیت در برقراری ارتباط با مسائل روانی (۳ سؤال) و سلامت روانی (۵ سؤال) می‌باشند. امتیازدهی به سؤالات در کلیه حیطه‌ها از صفر تا صد می‌باشد. نمرات بالاتر نشان دهنده کیفیت زندگی بالاتر بودند. سطح کیفیت زندگی به صورت مطلوب (بین ۷۱ تا ۱۰۰)، تا حدودی مطلوب (بین ۳۱ تا ۷۰) و نامطلوب (بین ۰ تا ۳۰) در نظر گرفته شد. این ابزار در ایران توسط منتظری و همکاران بومی‌سازی شده است. آلفای کرونباخ ابعاد پرسشنامه در محدوده ۰/۷۷ تا ۰/۹ بود که نشان از پایایی ابزار داشت (۲۰).

پرسشنامه سوم: انگیزه پیشرفت تحصیلی هرمنس (Herman's)

پرسشنامه ۲۹ گویه‌ای انگیزه پیشرفت هرمنس به صورت ۲۹ جمله ناقص بیان شده که به دنبال هر جمله ناقص چهار گزینه در نظر گرفته شده است. این گزینه‌ها برحسب این که شدت انگیزه پیشرفت از زیاد به کم یا کم به زیاد باشند، به آن‌ها نمره تعلق

دوره کارشناسی، از نظر وضعیت اشتغال ۹۴/۴٪ دانشجو و ۷۱/۱٪ ایشان در گروه سنی ۱۸-۲۲ قرار داشتند. میانگین سن دانشجویان مورد مطالعه ۳/۵۷ ± ۲۱/۳۲ بود و حداقل ۱۹ و حداکثر ۳۷ سال داشتند (جدول ۱).

۲۲ جهت تحلیل داده‌ها استفاده شد. سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

از میان دانشجویان مورد بررسی، ۱۸۸ نفر (۸۷٪) دختر، ۱۷۲ نفر (۸۱/۵٪) مجرد، ۱۳۵ نفر (۵۸/۲٪) دانشجوی

جدول ۱: توزیع فراوانی ویژگی‌های دموگرافیک دانشجویان مورد بررسی

ویژگی‌های دموگرافیک	آماره توصیفی	تعداد (درصد)
جنسیت	پسر	۳۰ (۱۳)
	دختر	۲۰۲ (۸۷)
وضعیت تأهل	مجرد	۱۹۰ (۸۱/۵)
	متأهل	۴۲ (۱۸/۵)
مقطع تحصیلی	کاردانی	۹۷ (۴۱/۸)
	کارشناسی	۱۳۵ (۵۸/۲)
وضعیت اشتغال	دانشجو	۲۱۸ (۹۴/۴)
	شاغل	۱۴ (۵/۶)
گروه سنی	۱۸-۲۲	۱۶۵ (۷۱/۱)
	۲۳-۲۷	۵۶ (۲۴/۱)
	۲۸ <	۱۱ (۴/۸)

مقطع تحصیلی و وضعیت اشتغال رابطه آماری معناداری مشاهده نگردید (جدول ۲).

با توجه به نتایج آزمون تی مستقل در جدول ۲، بین میانگین امتیاز انگیزه پیشرفت تحصیلی، هوش هیجانی و کیفیت زندگی با جنسیت، وضعیت تأهل،

جدول ۲: بررسی ارتباط بین ویژگی‌های دموگرافیک با کیفیت زندگی، انگیزه پیشرفت تحصیلی و هوش هیجانی در دانشجویان مورد بررسی

P-Value	هوش هیجانی	P-Value	انگیزه پیشرفت تحصیلی	P-Value	کیفیت زندگی	ابعاد مورد بررسی	ویژگی‌های دموگرافیک
۰/۸۹۲	۱۰۱/۳۸ ± ۲۵/۰۴	۰/۱۱۵	۶۸/۲۸ ± ۷/۳۷	۰/۹۳۵	۱۳۹/۱۰ ± ۱۷/۸۷	پسر	جنسیت
	۱۱۲/۴۳ ± ۴۹/۱۷		۶۷/۱۱ ± ۸/۸۱		۱۴۳/۳۱ ± ۲۳/۴۲		
۰/۴۰۶	۱۱۲/۳۳ ± ۵۱/۴۶	۰/۷۵۷	۶۷/۸۵ ± ۸/۸۳	۰/۵۱۴	۱۴۴/۵۴ ± ۲۲/۳۰	مجرد	وضعیت تأهل
	۱۰۹/۶۲ ± ۱۸/۷۲		۶۵/۲۶ ± ۶/۷۲		۱۳۶/۴۳ ± ۲۴/۷۵		
۰/۴۴۰	۱۱۷/۵۳ ± ۲۳/۷۹	۰/۱۸۶	۶۹/۱۷ ± ۶/۵۸	۰/۷۲۳	۱۴۳/۷۲ ± ۲۱/۱۳	کاردانی	مقطع تحصیلی
	۱۱۳/۰۴ ± ۵۶/۹۸		۶۵/۷۵ ± ۹/۸۴		۱۴۰/۲۰ ± ۲۴/۷۳		
۰/۹۴۰	۱۱۲/۵۱ ± ۵۰/۸۸	۰/۵۹۹	۶۸/۱۲ ± ۷/۱۲	۰/۵۸۵	۱۴۳/۴۳ ± ۲۴/۰۲	دانشجو	وضعیت اشتغال
	۱۱۱/۷۷ ± ۲۸/۷۰		۶۵/۹۰ ± ۷/۳۴		۱۴۲/۷۰ ± ۱۲/۶۷		

گروه سنی وجود نداشت (جدول ۳).

همچنین تفاوت معناداری بین انگیزه پیشرفت تحصیلی، کیفیت زندگی و هوش هیجانی بر حسب

جدول ۳: بررسی ارتباط بین سن با میانگین امتیاز انگیزه پیشرفت تحصیلی، کیفیت زندگی و هوش هیجانی در دانشجویان مورد بررسی

ابعاد مورد بررسی	انگیزه پیشرفت تحصیلی	کیفیت زندگی	هوش هیجانی
گروه سنی			
۱۸-۲۲	۶۷/۰۶ ± ۹/۴۷	۱۴۲/۵۶ ± ۱۷/۰۸	۱۱۱/۷۴ ± ۵۳/۳۲
۲۳-۲۷	۶۸/۲۱ ± ۶/۴۱	۱۴۰/۹۱ ± ۳۶/۲۶	۱۰۸/۵۰ ± ۲۰/۶۹
۲۸ <	۶۳/۲۷ ± ۸/۳۷	۱۳۲/۴۵ ± ۱۶/۴۳	۱۰۷/۷۰ ± ۲۳/۳۳
	P-Value = ۰/۲۲	P-Value = ۰/۳۶	P-Value = ۰/۸۸

به این معنا که با افزایش کیفیت زندگی و هوش هیجانی، انگیزه پیشرفت تحصیلی افزایش می‌یافت (جدول ۴).

در خصوص رابطه بین انگیزه پیشرفت تحصیلی با کیفیت زندگی و هوش هیجانی نتایج آزمون همبستگی پیرسون رابطه معنادار و مثبتی بین انگیزه پیشرفت و کیفیت زندگی و هوش هیجانی نشان داد

جدول ۴: بررسی ارتباط بین انگیزه پیشرفت تحصیلی با کیفیت زندگی و هوش هیجانی در دانشجویان مورد بررسی

کیفیت زندگی	هوش هیجانی
r = ۰/۱۵	r = ۰/۷۳
P-Value = ۰/۰۲۴	P-Value = ۰/۰۲۳

با توجه به نتایج، میانگین نمرات انگیزه پیشرفت تحصیلی، هوش هیجانی و کیفیت زندگی با ویژگی‌های دموگرافیک دانشجویان مورد بررسی رابطه آماری معناداری مشاهده نگردید. در مطالعه کشاورز و همکاران بین هوش هیجانی و جنسیت دانشجویان پزشکی، تفاوت معناداری وجود نداشت (۷). همچنین در مطالعه بشارت و همکاران نیز نشان داده شد که میزان هوش هیجانی در بین دختران و پسران تفاوت چندانی ندارد (۲۵) که همسو با نتیجه مطالعه حاضر بود به این معنا که بین دختران و پسران

علیرغم ارتباط معنادار هوش هیجانی و کیفیت زندگی با انگیزش تحصیلی، هیچ یک از متغیرهای هوش هیجانی ($P=۰/۸۹$) و کیفیت زندگی ($P=۰/۰۷$) به عنوان یک عامل مهم نتوانست متغیر پیشرفت تحصیلی را به شکل معناداری پیش‌بینی نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه با هدف تعیین رابطه انگیزه پیشرفت تحصیلی با کیفیت زندگی و هوش هیجانی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بم صورت گرفت.

دانشجو در مواجهه با مسائل روزمره، از نظر هوش هیجانی، تفاوت آماری معناداری وجود نداشت. در مطالعه کشاورز و همکاران (۷) در مقاطع مختلف تحصیلی دانشجویان تفاوت معناداری بین دانشجویان دیده نشد. در مطالعه غضنفری و هاشمی نیز مشخص شد متغیرهای دموگرافیک با انگیزش پیشرفت تحصیلی و کیفیت زندگی رابطه معنی داری نداشت (۲۶). نتایج مطالعات فوق‌الذکر با نتایج مطالعه حاضر همسو می‌باشد که می‌تواند به دلیل این امر باشد که هوش هیجانی، انگیزه پیشرفت تحصیلی و کیفیت زندگی اکتسابی هستند که با آموزش صحیح قابل ارتقاء و بهبود می‌باشند و به انگیزه فردی، شرایط محیطی و خانوادگی بستگی دارند.

در مطالعه حاضر بین انگیزه پیشرفت تحصیلی با کیفیت زندگی و هوش هیجانی، رابطه معنادار و مثبتی بین آن‌ها وجود داشت. نتایج مطالعات در مورد رابطه هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی متناقض است و نتیجه مشخصی را نمی‌توان از آن‌ها برداشت کرد. یافته‌های برخی از پژوهش‌ها نشان داد که بین هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه معنادار و مثبت وجود دارد و می‌توان هوش هیجانی را به عنوان یک پیش‌بینی کننده قابل توجه پیشرفت تحصیلی در نظر گرفت (۲۷-۲۹)؛ اما یافته‌های سایر پژوهش‌ها نشان می‌دهد که بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در جامعه آماری دانشجویان و دانش‌آموزان ارتباط معنادار وجود ندارد (۸). همچنین در مورد رابطه بین انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی این تناقض مشاهده می‌شود. به طور نمونه یافته‌های برخی از پژوهش‌ها نشان می‌دهند که بین انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد و تفاوت بین دانشجویان دختر و پسر از

نظر انگیزش پیشرفت تحصیلی معنی دار است به گونه‌ای که انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دختران بیشتر از پسران است (۳۲-۳۰)؛ اما سایر پژوهش‌ها نشان می‌دهند که بین انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی ارتباط معناداری وجود ندارد (۳۳). نتایج تحقیق زارع (۳۴)، ایزدی یزدان آبادی و همکاران (۳۵) همراستا با یافته‌های مطالعه حاضر است. هنگامی که فرد دارای مهارت کنترل احساسات باشد و از انگیزه و مهارت برقراری ارتباطات مؤثر برخوردار باشد، می‌تواند در محیط آموزشی دارای توانایی و موفقیت بیشتر از افراد دیگر باشد.

علیرغم ارتباط معنادار بین انگیزه پیشرفت تحصیلی و کیفیت زندگی و هوش هیجانی، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد بین متغیر انگیزش پیشرفت تحصیلی و کیفیت زندگی همبستگی معناداری وجود نداشت. همچنین متغیر هوش هیجانی نتوانست انگیزه پیشرفت تحصیلی را به طور معناداری در دانشجویان پیش‌بینی نماید. نتایج مطالعات تمنایی فر و گندمی (۳۶) و حسین مردی و همکارش (۳۷) همخوانی دارد؛ اما در مطالعه ثمری و طهماسبی (۱۳)، Parker و همکاران (۱۴)، Yelkikalan و همکاران (۳۸)، جعفری و احمدزاده (۳۹)، این نتیجه به دست آمد که هوش هیجانی می‌تواند پیش‌بینی کننده پیشرفت تحصیلی دانشجویان باشد. علت این ناهمخوانی می‌تواند به تفاوت گروه‌های مورد مطالعه باشد. تفاوت‌های آموزشی و زیربنایی، نحوه ورود به دانشگاه، نحوه سنجش و آزمون‌های مورد استفاده متفاوت در هر مطالعه می‌تواند به نتایج متفاوت منجر شود.

یکی از محدودیت‌های پژوهش، عدم تمایل دانشجویان به تکمیل پرسشنامه‌ها بود. سایر

توجهی به ایشان نمود.

سپاسگزاری

مقاله حاضر حاصل از طرح تحقیقاتی به شماره ۹۴۰۲۵۸ بود. بدین وسیله از کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بم که با بردباری و دقت به سؤالات پرسشنامه پاسخ داده و پژوهشگران سرکار خانم‌ها شبنم شاکری زاده و معصومه فولادوند که در انجام این پژوهش یاری رساندند، تشکر و قدردانی می‌گردد. از معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی کرمان به جهت تأمین منابع مالی، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

تعارض منافع

نویسندگان اظهار می‌نمایند، هیچ‌گونه تعارض در منافی با یکدیگر و سازمانی وجود ندارد.

محدودیت‌های این مطالعه شامل جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه‌ها به صورت خودگزارش‌دهی دانشجویان بود، چرا که ممکن است برخی از پاسخ دهندگان به طور صادقانه پرسشنامه‌ها را تکمیل نکرده باشند. همچنین این پژوهش به صورت طولی و به شیوه کوهورت انجام نگرفت.

پیشنهادها

سرمایه‌گذاری برای آموزش و تقویت انگیزه در جمعیت دانشجوی بر اساس انگیزه پیشرفت و بهبود کیفیت زندگی و ارتقاء هوش هیجانی می‌تواند در پیشرفت تحصیلی آن‌ها مؤثر باشد و باعث اثربخشی و ترقی افراد گردد. از آنجا که ایجاد انگیزه برای پیشرفت قابل تعمیم و آموزش می‌باشد، با دوره‌های آموزشی انگیزش پیشرفت می‌توان کمک شایان

References

1. Dortaj F, Zareie Zavaraki E, Aliabadi K, Farajollahi M, Delavar A. The impact of distance education (based Mooc) on academic performance of PNU. *Journal of Research in Educational Systems* 2017; 10(35):1-20. Persian
2. Saedi Z, Farahbakhsh K. Relation among quality of life, life style, academic performance with academic achievement in Isfahan University of Medical Sciences student's. *Educ Strategy Med Sci* 2016; 9(3):176-85. Persian
3. Sobhi Gharamaleki N. The prediction of achievement motivation from students' emotional intelligence. *Journal of School Psychology* 2012; 1(3): 49-62. Persian
4. Alizadeh S, Namazi A, Kochakzadeh Talami S. Student, Educational achievement, self-esteem, emotional intelligence. *Research in Medical Education* 2014;6(1):1-9. Persian
5. Bahrami N, Najafvand Darikvandi S, Bahrami S, Karami Vernamkhasti P, Mehdipoorkorani L. The status of emotional intelligence and its association with demographic variables among students of Dezful University of Medical Sciences in 2013. *Jundishapur Scientific Medical Journal* 2015; 14(3): 283-93. Persian
6. Bar-On R. Emotional intelligence: an integral

- part of positive psychology. *South African Journal of Psychology* 2010; 40(1): 54-2.
7. Keshavarz N, Amini M, Mani A, Nabeiei P, Saffari Z, Jafari MM. A study on the relationship between emotional intelligence and academic achievement in students of Shiraz University of Medical Sciences. *Media* 2014; 5(3):70-7. Persian
  8. Sharfi N, Ganji H, Hashemian K, Zandi J. Comparison of the proportion of the cognitive intelligence, creativity, and emotional intelligence in predicting the academic achievement at different educational stages. *Journal of Industrial/Organization Psychology* 2012; 2(6):17-29. Persian
  9. Hosseini MA, Dejkam M, Mirlashari J. Correlation between academic achievement and self-esteem in rehabilitation students in Tehran University of social welfare & rehabilitation. *Iranian Journal of Medical Education* 2007; 7 (1):137-42. Persian
  10. Alaei Kharaem R, Narimani M, Alaei kharaem S. A comparison of self-efficacy beliefs and achievement motivation in students with and without learning disability. *Journal of Learning Disabilities* 2012; 1(3):85-104. Persian
  11. Yeganeh T, Soltani shal R, Kafi SM, Hosseinkhanzadeh AA. The relationship between

emotional intelligence, time management and quality of life with academic achievement among students. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2013; 12(3): 219-32. Persian

12. Unalan D, Celikten M, Soyer F, Ozturk A. Quality of life in Turkish university students and its relationship to levels of state-trait anxiety. *Social Behavior and Personality* 2008; 36(3): 417-24.

13. Samari AA, Tahmasebi F. The study of correlation between emotional intelligence and academic achievement among university students. *Journal of Fundamentals of Mental Health* 2008;9(35-36):121-8. Persian

14. Parker JD, Summerfeldt LJ, Hogan MJ, Majeski SA. Emotional intelligence and academic success: examining the transition from high school to university. *Personality and Individual Differences* 2004;36(1):163-72.

15. Chinipardaz Z, Ghafourian Boroujerdni M, Pasalar P, Shiravy khozany A, Keshavarz A. Investigation of emotional intelligence and its relationship with academic achievement in Medical students of Tehran University of Medical Sciences in 2008-2009. *Strides Dev Med Educ* 2012; 8(2):167-72. Persian

16. Bar-On R. The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI). *Psicothema* 2006;18 Suppl:13-25.

18. Saeid Y, Javadi M, Mokhtari Noori J, Sirati M. On the relationship between emotional intelligence and demographic variables in nurses. *J Mil Med* 2013;15(1):87-94. Persian

19. Ganji H, Mirhashemi M, Sabet M. Bradberry Greaves' emotional intelligence test: preliminary norming-process. *Thought and Behavior in Clinical Psychology* 2006;1(2):23-35. Persian

20. Montazeri A, Goshtasbi A, Vahdani Nia M. the short form health survey (Sf-36): translation and validation study of the Iranian version. *Payesh* 2005; 5(1): 49-56. Persian

21. Nouhi S, Hoseini M, Rokhsarizadeh H, Saburi A, Alishiri G. Progress motivation among Baqiyatallah University of Medical Sciences students and its relationship with academic achievement. *J Mil Med* 2012; 14(3):200-4. Persian

22. Miri MR, Dorri GR. Abs the relation between self-efficiency and emotional intelligence with achievement motivation among University students. *Health System Research* 2015; 11(2): 258-66. Persian

23. Khadivi A, Vakili Mafakheri A. A survey of relationship between achievement motivation, locus of control, self-concept and high school first grader science students academic achievement the five regions of Tabriz. *Journal of Educational Sciences* 2011; 4(13): 45-66. Persian

24. Akbari B. Validity and reliability of hermen's achievement motivation test on the Guilan's high

school students. *Quarterly Curriculum Planning Knowledge & Research In Educational Sciences* 2008; 21(16): 73 - 96. Persian

25. Besharat MA, Reza Zadeh MR, Firouzi M, Habibi M. The effect of emotional intelligence on mental health & academic achievement in transition from high school to college. *Journal of Psychological Sciences* 2005; 4(4):13-26. Persian

26. Ghazanfari F, Hashemi S. The study of relationship between quality of occupational life and progress motivation in health team of Ashayer hospital in Khorramabad. *Journal of Clinical Nursing and Midwifery* 2017;6(1):30-9. Persian

27. Talebzadeh Nobarian M, Norouzi AA. The relationship between emotional intelligence and metacognitive awareness of reading strategies with the academic performance of students of education. *Journal of New Approach in Educational Administration* 2012;2(2):1-22. Persian

28. Fayombo GA. Emotional intelligence and gender as predictors of academic achievement among some University students in Barbados. *International Journal of Higher Education* 2012; 1(1):102-11.

29. Necla Keles H. An Investigation of the relationship between motivation and academic achievement of business administration students: an empirical study in Turkey. *European Journal of Social Sciences* 2012;30(4):612-7.

30. Adib-Hajbaghery M, Lotfi MS. The association of emotional intelligence with academic achievement and characteristics of students of Kashan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education* 2013; 13 (9):703-10. Persian

31. Petrides KV, Furnham A. Gender differences in measured and self-estimated trait emotional intelligence. *Sex Roles* 2000;42(5):449-61.

32. Ergene T. The relationships among test anxiety, study habits, achievement motivation, and academic performance among Turkish High School Students. *Education and Sciences* 2011;160(36):320-30.

33. Mansouri R. Standardization of emotional intelligence in students of Tehran University with academic achievement [dissertation]. Tehran: Tehran University; 2002. Persian

34. Zare M. The study of emotional intelligence & academic achievement [dissertation]. Tehran: Tehran Psychological Institute; 2011. Persian

35. Izadi Yazdan Abadi A, Abolghsemi M, Mirali Rostami O. The relationship between emotional intelligence and academic achievement among students of a military university. *Journal of Military Psychology*. 2011;2(5):17-27.

36. Tamannaifar MR, Gandomi Z. Correlation between achievement motivation and academic achievement in university students. *Bimonthly of*

Education Strategies in Medical Sciences 2011;4(1):15-9. Persian

37. Hossein Mardi AA, Hossein Mardi Z. Prediction of academic achievement based on emotional intelligence and achievement motivation among students of Islamic Azad University of Roudehen branch in 2013. Pajouhan Scientific Journal 2015;13(3):15-22. Persian

38. Yelkikalan N, Hacıoglu G, Kiray A, Ezilmez B, Soylemezoglu E, Cetin H, Sonmez R, Ozturk S. Emotional intelligence characteristics of students

studying at various faculties and colleges of universities. European Scientific Journal 2012;8(8):33-50.

39. Jafari M, Ahmadzade F. Investigation of the association between the components of emotional intelligence and academic achievement in students. Razi Journal of Medical Sciences 2014;21(125):85-93. Persian

The Relationship of Academic Achievement Motivation with Emotional Intelligence and Quality of Life of University Students

Ghorbani Nia Rahil^{1*}, Izadi Fatemeh²

• Received: 25. 06. 2017

• Revised: 08. 11. 2017

• Accepted: 09. 11. 2017

Abstract

Background & Objectives: Today, studies have shown the impact of emotional intelligence and quality of life on academic achievement motivation. Paying attention to the factors that lead to academic motivation is very important. The aim of this study was to determine the relationship of academic achievement motivation with emotional intelligence and quality of life in students of Bam University of Medical Sciences in 2015.

Methods: This cross-sectional, descriptive-analytic study was conducted on 232 students in Bam University of Medical Sciences selected through stratified random sampling. Research instruments were Hermen's achievement motivation questionnaire, emotional intelligence Bradbry-Graves test and 36-item questionnaire of quality of life. Data analysis was done through SPSS20 and using t-test, ANOVA, Pearson and linear regression analysis.

Results: From all, 87% were female, 81% were single, 58.2% were undergraduate students and 71.1% were in the age group of 18-22 years old. Mean scores of academic achievement motivation, emotional intelligence and quality of life showed no significant relationship with demographic features of students. Regression analysis results showed no significant correlation between the motivation of academic achievement and variables of quality of life and emotional intelligence.

Conclusion: Although there was no significant relationship between the motivations of academic achievement and variables of emotional intelligence and quality of life, the motivation for advancement can be generalized and thought; so, training courses for motivation development can be very helpful.

Keywords: Motivation of academic achievement, Quality of life, Emotional intelligence, Students

Citation: Ghorbani Nia R, Izadi F. The Relationship of Academic Achievement Motivation with Emotional Intelligence and Quality of Life of University Students. *Journal of Health Based Research* 2017; 3(3): 297-307.

1. Ph.D Student, Institute for Futures Studies in Health, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran.

2. BSc Student, Department of Nursing, Bam University of Medical Sciences, Bam, Iran

*Correspondence: Future Studies Institute of Health, Kerman University of Medical Sciences, Haft Bagh Alavi Blvd., Kerman, Iran

Tel: 00983431325403

Email: r.ghorbani6790@gmail.com